

Referat fra møde i UFPP – arbejdsgruppe for kartofler

Mødetidspunkt: 26. oktober 2016 kl. 10:00 – 14:00

Mødested: Mødelokale K-501, Nyropsgade 30, 1780 Kbh. V

Tilstede:

- Carl Heiselberg (konsumkartoffelavler, formand for Danske kartofler)
- Christian Feder (repræsentant for kartoffelforarbejdningsindustrien)
- Jeppe Jørgensen (præbasisavler)
- Kim Madsen (Danespo, repræsentant for kartoffeleksportører)
- Lars Bødker (Videnscentret for Landbrug – nu SEGES)
- Merete Halkjær Olesen Halkjær Olesen (FVSTs laboratorium) I Ringsted
- Søren O. Jørgensen (Unipatatas, repræsentant for kartoffeleksportører)
- Søren Thorndal Jørgensen – OBS: Kommer først omkring kl. 11 (Landbrug & Fødevarer)
- Søren Wibholm Just (basiskartoffelavler)
- NAER Anne Christine Helms (ANCHEL)
- NAER Jørgen Søgaard Hansen (JSH)
- NAER Kristine Riskær (KRRI)
- NAER Morten Krogsgaard (MORKRO)
- NAER Thomas Hundebøl (THUTHO)
- NAER Tine Vilbrad Jørgensen (TVJ)

Ad. 1. Velkomst

1.a. Kristine Riskær bød velkommen til arbejdsgruppen, informerede om arbejdsgruppens formål, nyheder i NAER, om omorganisering og udflytning af dele af planteenheden til Augustenborg.

Kristine Riskær præsenterede Sarah Børner, NAERs direktør for EU & Landbrug, som er planteenhedens nye vicedirektør i stedet for Emil Fannikke Kiær. Sarah Børner talte med udvalget om, hvordan de oplever deres hverdag i forhold til udlandet.

Sarah Børner konstaterede, at det var tilfredsstillende, at se et udvalg, hvor der var så mange forskellige repræsentanter og, at man så på hvordan det praktiske kunne forenes med EU, det er guld værd for EU og lovudarbejdelse. Det hjælper NAER til at se om reglerne bedre kan udstedes i forhold til EU og konkurrencevilkår.

Sarah Børner gennemgik det nye organisationsdiagram, "Bilag 1 – "NAER 2016 Nyt organisationsdiagram"" og betydningen heraf for hverdagen i Team Planter og Sarah Børners nye arbejdsområde.

Der var et generelt ønske om, at drøfte begreberne GMO og NBT (New Breeding Technology), da det presser forædlingsdelen, at Kommissionen ikke melder ud. Kristine Riskær oplyste, at der arbejdes på højtryk fra teamet Miljø & Biodiversitet, og NAER er bevidst om de danske forædlerinteresser på området.

Ad. 2. Marksyn 2016 – Orienterings- og diskussionspunkt (40 min)

2.a. Thomas Hundebøl gennemgik evaluering af årets marksyn.

Præsentation af resultater/generel orientering om marksyn, "Bilag 2 – UFPP Forløbige resultater af avlskontrol 2016".

Thomas Hundebøl oplyste, at avlskontrollen i 2016 for præbasis og basisavlen er forløbet uden større problemer.

Der har været en lille stigning hvert år i antal hektar. Den største årsag til nedklassificering i basis er mosaikvirus, mens bladrullevirus ikke ses. Herefter følger fund af sortben og fremmed sort. Samme rækkefølge ses i præbasisavlen.

Konsekvensen af forekomst af sortben i præbasisavlen blev diskuteret tillige med formuleringen i vejledning for avl af læggekartofler og instruks for avlskontrol. Der var fortsat enighed om, at der kun må findes en plante i forbindelse med samtlige marksyn, og at planten skal luges væk.

Kristine Riskær påpegede, at hvis der var uklarheder omkring, hvordan reglerne fortolkes, kan det besluttes inden for rammerne, hvordan det i praksis skal fortolkes – men kun fremadrettet. Det kan ikke gøres med tilbagevirkende kraft.

Tine Vilbrad Jørgensen påpegede, at der i EU-direktiverne er nul-tolerance overfor sortben i præbasis. Derfor talte vi om til sidste møde, at EU-direktivet var opfyldt, hvis der kun var én plante med sortben i de samlede syn, men at det skal præciseres, at den skal luges væk inden 4./sidste syn. NAER vil præcisere dette i vejledningen.

Erhvervet spurgte til, om der generelt har været større virustryk i år, og om der har været regionale forskelle, eller om klimaet har påvirket størrelsen af virustrykket.

Merete Halkjær Olesen kunne oplyse, efter virusanalyserne at dømme, er virustrykket lavere i år for dem.

Kim Madsen kommenterede, at der tydeligt kunne ses forskel der, hvor der flittigt var sprøjtet med mineralsk olie og/eller luget. Her var virustrykket klart lavere. Derudover synes der at være en skillelinje ved Lillebælt. Øst for Lillebælt var der virus, hvor Jylland næsten har været fri for virus.

Generelt er der mindre virus end der har været tidligere sæsoner.

Under punktet blev der nævnt en avler, som ikke kunne få godkendt en del af sin avl til certificering fordi det ikke var muligt, at syne linjerne i den del.

Tine Vilbrad Jørgensen påpegede, at certificering er forudsætning for salg af læggekartofler i EU og en af grundpillerne i certificering er, at avlen ved et marksyn har vist at opfylde gældende krav i forhold til fund af kvalitetsskadedørere m.m.

Kristine Riskær foreslog, at NAER tager emnet op på generelt plan i EU-regi. Hvordan tager man hensyn til situationer, hvor halvdelen af en mark ikke kan synes pga. force majeure (hagl, skypumpe etc.).

2.b. Herunder blev orienteret om følgende, der alle har været aktuelle hen over sommeren – med mulighed for diskussion:

- i. Fremmed sort (er der generelle problemer med sortsrenheden?)

Lars Bødker orienterede om en bekymring hos præbasisavlerne over en stigning af fremmed sorter i avlen.

Der var enighed om, at der også fremtidigt skal holde fokus på renheden i sorten, da det er en del af Danmarks markedsføring, at vi har rene sorter.

- ii. Coloradobiller (Kan vi stadig skrive under på, at den ikke er i Danmark, og den figurerer stadig som planteskadegører i Bekendtgørelsens bilag 6, skal den blive ved med det?)

Thomas Hundebøl orienterede om fund af coloradobiller i læggekartoffelavl i Sønderjylland, samt bekæmpelsesmuligheder herunder for de økologiske avlere. Udvalget diskuterede for og imod, at coloradobillen stod som skadegører i bekendtgørelsen, da det blev påpeget at der kan være eksportensyn, som NAER vil undersøge. Tine Vilbrad Jørgensen meddelte, at Coloradobillen ikke er kategoriseret som i karantæneskadegører i EU. Da den nuværende ordlyd i bekendtgørelsen er meget skrap og kræver, at en den ejendom skal være fri for coloradobiller, er der meget der taler for en nedregulering.

- iii. Rattle virus (stigende problem? Har den betydning for udbyttet?)

Tine Vilbrad Jørgensen orienterer om, at der ved marksyn i år blev set en del rattle virus, men opfordrede til at se tiden an, da rattle virus jf. erfaring understøttet af oplysninger fra AU kun i ringe grad videreføres til næste generation af knolde og at symptomerne i 2016 kan skyldes et meget stort smittetryk pga. at det fugtige forår i 2015.

Lars Bødker har observeret, at rattle virus videreføres i generationer, men påpegede, at det tilsyneladende bliver udvandet i basisavlen. Christian Feder nævnte, at de linjer der var

fundet meget rattle virus i, var udlagt med høstpartier, der var dyrket på marker med meget vand i 2015. Christian Feder oplyste, at KMC har udtaget knolde til forsøg for at følge udviklingen af rattle virus i næste sæson.

- iv. Sortben (Euphresco) rapport viser at sortbensyge kan skyldes såvel Dickeya som Pectobacterium. Ved visuelt syn kan således ikke skelnes. Dette kan alene gøres ved en laboratorieprøve. Flere lande kræver frihed for Dickeya ved import.

Anne Christine Helms orienterede om Euphresco rapport, "Bilag 3 - Euphresco rapport", der viser at sortbensyge kan skyldes såvel Dickeya som Pectobacterium og, at forskellene i høj grad er regionale og klimabestemte.

Da der er nul-tolerance af Dickeya til Egypten, vil en test der dokumenterer, at sortbensygen ikke skyldes Dickeya, åbne for eksport til Egypten. Eventuelle prøver udtages af NAERs kontrollører.

Lars Bødker ønskede en undersøgelse af nye bakteriearter, som kan forårsage sortben.

NAER undersøger om den kan komme ind under en igangværende myndighedsbestilling til Aarhus universitet.

Ad. 3. Virustest – Orienterings- og diskussionspunkt (30 min)

3.a. Procedure for udvælgelse af sorter. Sorterne, der er udtaget til virustest i år er udvalgt på baggrund af rapport, der er udført som en myndighedsbetjening af Århus Universitet. Med rapporten er udarbejdet en oversigt over resistensforhold i de anmeldte kartoffelsorter. Orientering v/NAER.

Anne Christine Helms orienterede om resultatet af en myndighedsopgave udført af Aarhus Universitet. Resultatet er en oversigt over anmeldte sorters resistens overfor virus.

3.b. I de udvalgte sorter optræder ikke eksportsorter – typiske store partier (fx Kennebec og Spunta). Men er dette optimalt ud fra et plantesundhedsmæssigt syn? Diskussion.

De store eksportsorter, som Kennebec og Spunta, er meget modtagelige over for virus. Samtlige høst numre bliver teste inden eksport. Bestillingen til Aarhus Universitet er åben, så undersøgelsen kan udvides løbende, "Bilag 4A & 4B – Resistensforhold i kartoffelsorter rapport og Virusmodtagelighed i anmeldte sorter"

3.c. Præbasis viruskrav i test. For at kunne teste virus ned til 0,5% er det nødvendigt at indsamle 200 knolde. Som arbejdsgangen er nu er det en logistisk og økonomisk udfordring (dyrere for erhvervet). En første screening med 100 som hidtil er foreslået, men det kræver

en hurtig analyse, så en efterfølgende udtagning af prøver også kan ske i marken. Antallet af aktuelle prøver er lavt (ca. 10 prøver hvor der er fundet 1%).

Rent logistisk og praktisk er det svært at tage 200 knolde. Sidste år var det et problem i højest ti tilfælde. Efter lidt diskussion blev udvalget enige om, at ved et prøveresultat fra én prøve, på 1%, vil der fremadrettet være mulighed for, at sende 110 knolde ind til laboratoriet til analyse. Disse må godt tages fra kasser på lageret, såfremt man tager forskellige steder og i forskellige kasser.

Ad. 4. Eksport – Diskussionspunkt (30 min)

4.a Anne Christine Helms orienterede om partikontrol – fx til Egypten. Der ønskes en diskussion om omfanget af kontrollen: 200 knolde overskæres af bulkvaren. Partier kan variere fra 50 tons til 1000 tons. Oplæg fra NAER med efterfølgende diskussion.

Erhvervet var enige om, at de kun havde interesse i, at sende kartofler til Egypten, som Egypten vil acceptere, da det er alt for dyrt, at få en containere retur.

Derfor udøver erhvervet selv en omfattende egenkontrol af partier inden afsendelse og stillede sig i øvrig villig til at NAER kunne følge en egenkontrol. Det blev aftalt at medarbejdere fra NAER vil besøge Danespo såvel som Unipatatas for at gennemgå virksomhedernes egenkontrol for at vurdere, hvorvidt den kan supplere NAERs kontrol i forbindelse med et mere risikobaseret syn.

4.b. Er der stadig ønsker om eksport til Rusland? Hvordan stiller erhvervet sig? Diskussion – Udgik.

4.c. Tine Vilbrad Jørgensen orienterede om plombering/forsegling af eksportpartier. NAER ønsker at finde en mulig løsning til officiel forsegling og inviterede erhvervet til at deltage i dette samarbejde med NAERs juridiske enhed og Planter for, at finde en acceptable løsning.

Kim Madsen meldte sig til arbejdsgruppen og Christian Feder foreslog Kim Hansen fra KMC.

Ad. 5. Love, regler og bekendtgørelser og vejledninger – Orienterings- og diskussionspunkt (30 min)

5.a. Jørgen Søgaard Hansen orienterede om ny plantesundhedsforordning, der indebærer nye plantepas og en anmeldepligt. Sidstnævnte regel træder i kraft den 1. januar 2017, "Bilag 5 – Plantepas".

Jørgen Søgaard Hansen henviste til det fremsendte papir, som NAER ønskede kommentarer til, for, at forene praksis med lovgivning.

Der var diskussion om layout på plantepas og det blev fra flere sider kommenteret, at der kun er én leverandør af plantepas i Danmark og det er en stor udskrivning for det enkelt avlere, at skulle ud og investere i nye plantepas.

Der kommer et udspil fra EU-Kommission på et layout til plantepasset.

Jørgen Søgaard Hansen forklarede, at det står klart i den nye plantesundhed, hvilke regler der gælder, hvis man leverer uden for sin egen ejendom. Det betyder, at de 27 avlere, der ikke også er autoriserede sorterevirksomheder, skal mærke deres læggekartofler med plantepas, når de køres til sorterevirksomheden. Det har hidtil ikke været praksis. Det er et andet plantepas end det, der benyttes til certificering, og der er bestemte krav, som passet skal leve op til, men avlerne vil selv kunne trykke det på en almindelig printer.

Orientering om EPPOs projekt om regulerede ikke karantæneskadegørere (RNQP).

EPPO har sendt forespørgsler til medlemslandene angående spørgsmålet om RNQP: NAER udleverede et bilag med de skadegørere der jf. plantesundhedsdirektivets bilag II A II er relevante ved avl af kartofler, og som ikke er reguleret i markedsdirektivet for salg af læggekartofler.

NAER forklarede, at en beslutning om at vælge at kartoffelskadegørere listes som RNQP'ere indebærer det, at man kan stille importkrav om frihed for disse.

Udvalget blev enige om, at de ønskede at skadegørerne forsat var listet.

5.b. Tine Vilbrad Jørgensen foreslog, at arbejdet med at ændre bekendtgørelsen om bekæmpelse af kartoffelcystenematoder genoptages, med henblik på at have ny bekendtgørelse klar 1. januar 2018.

Ad. 6. Anmeldelse af marker i IMK - Orienteringspunkt (10 min)

Morten Krogsgaard orienterede om, at den nye ordning forventes, at træde i kraft medio oktober. Præsentation v/NAER

Morten Krogsgaard præsenterede det nye tast-selv-system til læggekartoffelmarker. Erhvervet viste stor interesse for systemet, som synes det er et godt værktøj, hvor der er behov for udvikling af mulighederne for, at orientere sig på mark-niveau.

Ad. 7. Brokovervågning i 2016 - Orienteringspunkt (10 min)

Morten Krogsgaard orienterede om status og det videreførløb.

Der er ikke fundet noget brok i 2016 i de undersøgte 197 ha. Undersøgelsesperioden løb i september og oktober.

Vi har undersøgt ca. 450 ha samlet i 2015 og 2016, så der udestår ca. 750 ha.

Der var 24 ha lagt med resistente sorter, som ikke blev undersøgt i år.

Ad. 8. Epitrix - Orienterings- og diskussionspunkt (15 min)

Anne Christine Helms orienterede om kartoffelskadegøreren, der blev endnu mere aktuell i 2016, da der trods advarsler og gensidige aftaler blev importeret store partier uvaskede kartofler tæt på demarkerede områder i Spanien.

Udfordringen er, at kortet fra EU ikke er søgbart i forhold til om marker er inden eller uden for det markerede zone. Det vil sige, hvis der bliver anmeldt import af kartofler fra Spanien, er NAER nød til at indhente oplysninger fra de Spanske myndigheder.

Kartofler som eksporteres fra det demarkerede område, skal være vasket eller børste og ledsages af plantepas (det er et almindeligt plantepas uden certificeringsmærke)

Ad. 9. Arbejdet og møder i UNECE – Orienteringspunkt (10 min)

Tine Vilbrad Jørgensen orienterede om, arbejde i UNECE, som har færdiggjort to vejledninger: Vejledning om partikontrol og vejledning om hvordan man administrerer et Certificeringssystem, "Bilag 6 – Udkast til vejledning om partikontrol samt, "Bilag 7 – Udkast til vejledning om certificeringssystem". Fremtidige mulige emner til behandling i UNECE er risikobaseret partikontrol og vejledning om vævskultur.

NAER ønsker input fra udvalget til fremtidige arbejde især til et forslag om mere risikobaseret partikontrol.

Ad. 10. True Potato seed – Orienteringspunkt (10 min)

Tine Vilbrad Jørgensen orienterede om, at Kommissionen forbereder udkast til en forsøgsordning om salg af knolde, der oprinder fra kartoffelfrø, da NL har ansøgt om sortslisoptagelse af hybridsorter der opformerer fra frø, "Bilag 8 - EU-Kommissionens udkast, inkl. NAER kommentarer til forsøgsordning om frø, frøplanter og to gen. Basisknolde".

Forsøgsordning ligger op til at regulere frø, frøplanterne og to generationer af knolde en basis og en certificeret. Der er ikke helt klare krav til opformeringen herunder krav til frøkvaliteten og hvordan den testes, om der bliver krav ved kontrol af frøplanter eller knolde.

Ad. 11. Evt.

11.a. Nye medlemmer i udvalget:

Kristine Riskær og Lars Bødker drøfter proceduren bilateralt i forhold til nye medlemmer i udvalget.

11.b. Polsk forslag til Kommission

Anne Christine Helms informerede om et polsk forslag om et mere fleksibelt salg af spisekartofler. Forslaget indebærer, at det skal være muligt, at eksportere spisekartofler til andre EU-lande fra særlige godkendte virksomheder, som er erklæret fri for ringbakteriose, men uden test af hvert enkelt parti.

NAER ønskede udvalgets holdning til dette.

Udvalget var betænkelige ved en lempelse af reglerne, da ringbakteriose stadig er et stort problem i Polen, og man frygtede en forøget smitterisiko for danske kartofler.

Næste møder

- Torsdag den 9.3.2017, på Augustenborg slot kl. 10:00 til 14:00.
- Torsdag den 10.8.2017 ved Carl Heiselberg, hvor vi vil prøve at finde et sted i området, hvor der vil være mulighed for, at observere Coloradobiller.

Kristine Riskær takkede for god ro og orden.